

سفر نامه

سفر به دیار شیخ صفی‌الدین (قسمت اول)
لمس هیجان
در دل پیرتقی اردبیل

زرواحمدزاده، راهنمای طبیعت‌گردی

بهار بهترین فصل برای گشت و گذار در مناطق آذری‌زبان یا بهتر بگویم مناطق شمال غربی ایران است، و اردبیل نیز از همان استان‌هایی است که بهارش جوهر دیگری زیباست. ما نیز تصمیم گرفتیم بهار اردبیل را از دست ندهیم. «اردبیل»، یک واژه ایرانی است که ریشه اوستایی دارد و واژه «آرتا» به معنی مقدس که در فارسی میانه تبدیل به «آرد» شده است و در کلماتی نظیر آردشیر و آردکان آمده است و «ویل» به معنی شهر تشکیل شده است. صبح زود از تهران به سمت زنجان حرکت کردیم، بعد از صرف صبحانه در زنجان، اتوبان تبریز را ادامه دادیم و از خروجی سرچم خارج شدیم و در جاده سرچم به سمت اردبیل حرکت کردیم. ۱۲ تونل پیش روی مان است که بین تونل ۹ و ۱۰ یک قهوه‌خانه وجود دارد و یک جاده خاکی در کنارش است. آن جاده خاکی را حدود ۳۰۰ متر با ماشین طی کردیم. درختی را در کنار چشمه‌ای دیدیم و اینجا بهترین مکان برای پارک ماشین است و باقی مسیر را پیاده می‌رویم تا به یک تخریب هیجان‌انگیز برسیم. در میان دره‌ای عمیق و در محل اتصال دو رود گیوی چای و قرل اوزن پلی چوبی و معلق قرار گرفته است که برای راه رفتن بر روی آن باید کمی دل و جرات به خرج دهیم. پلی در میان آسمان آبی و زمین، بدون هیچ تکیه‌گاه و ستونی بر سطح زمین زیرینش، حدود چندین متر در جلوی چشممان مان قرار دارد. با اولین قدمی که بر روی آن می‌گذارم، با شنیدن صدای چوب خشک، هیجان و ترسی سراسر وجودم را فرامی‌گیرد.

وقتی به مسیر ادامه می‌دهم، حرکات بادصورت را نوازش می‌دهد. در این میان پل کم‌کم شروع به تکان خوردن می‌کند. پناهی جز طناب‌های اطرفم ندارم. باید با این تکان‌ها همدل و همراه شوم و به راه ادامه دهم تا آن راه پایان برسانم. با ترس و هیجانی که سراسر وجودم را فرا گرفته، وقتی به ارتفاعی که در آن قدم می‌زنی، می‌نگرم این ترس و هیجان چند برابر هم می‌شود و وقتی به اطراف نگاه می‌کنم به جز دره و ارتفاع چیز دیگری نمی‌بینم و این فکر و تصور با وجود رودخانه‌ای در تهِ دره کامل‌تر و مهیج‌تر می‌شود. رودخانه‌ای خوششان که در زیر پل جاری است و بر تمامی هیجان این لحظه می‌افزاید. با هر جان‌کنندگی بوده‌انتهایی پل رسیدم و تصور برگشتن از روی همان پل و همان خشن‌خوش چوب‌هاضریان قلبم را دو چند کرد. کمی استراحت کردم و بالاخره برگشتم و در زیر سایه درختی که نزدیکی چشمه بود نشستیم تا نفسم سر جایش بیاید. از مرد کافه‌چی در مورد پل پیرتقی پرسیدم و او چنین گفت: «در سال ۱۳۸۷ پژوهشگران شرکت سازنده سد قزل‌اوزون برای انجام مطالعات و آزمایش‌های خاک جهت اجرای سد پیرتقی به راحتی نمی‌توانستند از رودخانه عبور کنند. رودخانه قزل‌اوزون در بیشتر فصول سال پر آب است و تردد در آن دشوار، به همین جهت انجام این تحقیقات برای آن‌ها غیر ممکن شده بود. به همین دلیل پل پیرتقی برای تردد مهندسی و تکنسین‌ها احداث شد، تا عبور و مرور از رودخانه برای آنها آسان شود. سازندگان، این پل معلق را بر روی چهار عدد سیم یکسمل محکم و قطور ساختند و تعدادی سیم یکسمل به آن اضافه کردند تا لرزش‌های بیش از اندازه پل را برابری‌باد می‌کنند، و دلیل نامگذاری پیرتقی هم وجود روستای پیرتقی در نزدیکی همین پل است که در حال حاضر یک خانوار ساکن این روستا هستند و در هنگام ساخت سد، مورد استفاده سازندگان بوده است.» هنوز از هیجان راه رفتن روی پل خالی نشده‌ام و به سمت اردبیل به راه می‌افتم. و این داستان ادامه دارد...

۱۳ جاذبه‌ای که هر گردشگری را به ایرانگردی ترغیب می‌کند!

«ایران زیباست»؛ در بهار زیباتر

بگاه‌دهدار، راهنمای گردشگری

با وجود دیدگاه‌های منفی‌ای که برخی رسانه‌های دنیا در باره ایران مطرح می‌کنند، مراکز دیدنی ایران به‌حدی زیبا هستند که نمی‌توانند هر گردشگر خارجی را به ایرانگردی ترغیب نکنند. با توجه به آنچه در اخبار کشورهای دنیا گفته می‌شود، بسیاری از گردشگران خارجی، ایران را در صدر فهرست مقاصد گردشگری خود قرار نمی‌دهند؛ اما آن‌ها نباید به این راحتی قید سفر به ایران را بزنند. با توجه به میراث فرهنگی غنی چند هزار ساله این کشور، تنوع جغرافیایی خیره‌کننده نظیر قله‌های مملو از برف کوه‌ها در استان‌های شمالی، بیابان‌های وسیع جنوب و مهمان‌نوازی ایرانی‌ها که می‌توانند نگرش خارجی‌ها را نسبت به ایران تغییر دهند، سفر به ایران می‌تواند تجربه‌ای به یادماندنی را برایشان رقم بزند. در مطلب پیش‌رو قصد داریم تعدادی از مراکز دیدنی فوق‌العاده ایران را معرفی کنیم که قطعاً گردشگران خارجی را برای سفر به ایران متقاعد می‌کند و همچنین می‌تواند انگیزه خوبی برای مردم ایران باشد تا آن‌ها را در توریات‌گردی خود بگنجانند.

۱- برج خاموشان یزد

ایران تا زمان سقوط امپراتوری ساسانی در ۶۵۱ پس از میلاد، مهد دین زرتشتی بود که یکی از قدیمی‌ترین مذاهب یکتاپرستی در دنیا به‌شمار می‌رود. بقایای ساختمان‌های تشریفاتی این دین هنوز در ایران، به‌خصوص مناطق اطراف شهر یزد، به‌چشم می‌خورد. برج خاموشان که به‌دخمه نیز معروف است، فقط ۲۰ دقیقه با جنوب این شهر قدیمی فاصله دارد و یکی از جالب‌ترین نشانه‌های آیین زرتشتی را نشان می‌دهد. هدف از ساخت این سازه‌های دایره‌ای روی دشتی مسطح و خشک این بود که اجساد مردگان در اثر نیروهای شیطانی آلوده نشوند و پاکی خود را از دست ندهند. زرتشتی‌ها معتقدند که انسان به‌محض مردن در معرض آلودگی‌های شیطانی قرار می‌گیرد و برای جلوگیری از آن باید گوشت مردار توسط درندگان و پرندگان خورده شده، آنگاه باقی‌مانده استخوان‌ها درون چاه میانه دخمه انبار شود. این مراسم سنتی از دهه ۱۹۷۰ میلادی ممنوع شد.

۲- نقش رستم شیراز

نقش رستم، نام مجموعه‌ای باستانی در روستای زنگی‌آباد واقع در شمال شهرستان مرودشت، استان فارس است که در فاصله ۶ کیلومتری از تخت جمشید قرار دارد. چهار آرامگاه دخمه‌ای در سینه‌ی کوه رحمت کنده شده‌اند که متعلق به داریوش بزرگ، خشایارشا، اردشیر یکم و داریوش دوم هستند که همگی از ویژگی‌های یکسانی برخوردارند و قدمت آن‌ها به قرن چهارم و پنجم قبل از میلاد بر می‌گردد. بالای ورودی این چهار مقبره، حجاری‌هایی مشابه تخت جمشید وجود دارد. چهار آرامگاه دخمه‌ای در سینه‌ی کوه رحمت کنده شده‌اند که متعلق به داریوش بزرگ، خشایارشا، اردشیر یکم و داریوش دوم هستند. نقش رجب به عصر ساسانی تعلق دارد که یک محوطه‌ی باستان‌شناسی با اهمیتی مشابه نقش رستم است و فاصله‌ی چندانی با آن ندارد. این دو اثر در فهرست آرمایشی یونسکو برای نامزدی میراث جهانی قرار دارند.

۳- مجموعه امیرچخماق یزد

مجموعه امیرچخماق یزد در اوایل قرن پانزدهم میلادی ساخته و چندین بار بازسازی شده است و در مرکز شهر قدیمی یزد قرار دارد. نمای سه طبقه‌ی باشکوه و ایوان‌های متقارن تکیه امیرچخماق بسیار زیباست و هنگام غروب خورشید و روشن شدن نورپردازی، این زیبایی دوچندان می‌شود. گردشگران می‌توانند به کافه‌ها و رستوران‌های اطراف میدان سری بزنند و ضمن صرف غذا، یک لیوان چای و نبات میل کنند و در ادامه به بازدید از گنجینه‌های متعدد بازار سرپوشیده این مجموعه مشغول شوند.

۴- حمام سلطان امیر احمد کاشان

شهر کاشان حدود دو ساعت با تهران فاصله دارد و در نتیجه‌ی زلزله‌ی سال ۱۱۵۷ شمسی بخش اعظمی از شاهکارهای معماری خود را از دست داد. در زمان بازسازی شهر، شهروندان ثروتمند با کمک برخی از سرشناس‌ترین معماران محلی اقدام به ساخت خانه‌هایی در کاشان کردند که اکنون به یکی از اصلی‌ترین مراکز دیدنی کاشان تبدیل شده‌اند و گردشگران می‌توانند از نزدیک با سبک زندگی طبقه‌ی ثروتمند آن دوران آشنا شوند. اکثر این خانه‌های تاریخی در بخش شرقی شهر قرار دارند و در نزدیکی مسجد آقا بزرگ، تعدادی از این خانه‌ها هتل تغییر کاربری داده‌اند، در حالی که برخی از آن‌ها به‌عنوان موزه‌ی روباز فعالیت می‌کنند.

۵- مجموعه گنج‌علی خان کرمان

مجموعه گنج‌علی خان کرمان با ۱۱ هزار مترمربع مساحت شامل میدان، بازار، حمام، ضرابخانه، آب‌انبار، مدرسه و کاروانسرا می‌شود که در جنوب شرق شهر خودنمایی می‌کنند. در مرکز این مجموعه، میدان بزرگی با فضای سبزه‌زیبا و یک فواره وجود دارد. مسگری، پارچه‌فروشی و فروش ادویه در گذرگاه‌های بازار در جریان است و توجه هر گردشگری را به خود جلب می‌کنند. در ضلع مقابل کاروانسرا، آب‌انبار تاریخی گنج‌علی خان قرار دارد که محلی برای ذخیره آب بوده است و با دهلیزی طولانی و راه‌پله به پالاه دارد و مخزن آن در این قسمت قرار دارد. یکی دیگر از بخش‌های مجموعه‌ی گنج‌علی خان، حمام گنج‌علی خان است که ۲۶ متر طول، ۳۰ متر عرض و حدود ۱۳۰۰ مترمربع زیربنا دارد و شامل سردری با معماری منحصر به فرد، ورودی‌ای به‌شکل دالان، رختکن، حوض و خزینه می‌شود. اینجا یک شاهکار

معماری است که از گنبدها، طاق‌ها و حوض‌هایی با تزئینات کاشی‌کاری و نقاشی تشکیل شده است. این حمام احمد کاشان نیز به‌چشم می‌خورد، حمامی سنتی متعلق به عصر ساسانی که پس از زلزله‌ی یادشده، به‌شکل همان روزهای شکوه و عظمتش بازسازی شد. بخش مرکزی حمام به‌صورت هشت‌ضلعی است و طاق‌های اطراف آن با کمازاییک‌های طلائی و آبی‌روشن‌ترین شده‌اند و پشت‌بام آن شامل مجموعه‌ای از گنبدهای خاکی‌رنگ می‌شود که با شیشه‌های عدسی‌محدب پوشیده شده‌اند تا نور به‌داخل برسد و از طرفی امکان دیدن فضای داخلی هم وجود نداشته‌باشد.

۶- مسجد وکیل شیراز

مسجد وکیل در مرکز شهر شیراز و پشت‌بازار وکیل قرار دارد که مملو از کاشی‌کاری‌های فوق‌العاده زیباست و انعکاس آن‌ها را می‌توان در حوض مرکزی این مسجد مشاهده کرد. این مسجد در حداقل سال‌های ۱۹۷۱ تا ۱۹۷۳ میلادی (دوران حکومت زنده) تکمیل شد و شبستان جنوبی آن حدود پنج هزار مترمربع مساحت دارد و با ایجاد فضایی متفاوت، از ۴۸ ستون سنگی یکپارچه‌ومارپیچ تشکیل می‌شود. کاشی‌کاری‌های ظریف بسیار چشم‌نوازی روی سقف‌های طاقی شکل آن خودنمایی می‌کنند و حتی منبر آن نیز درخور توجه است، زیرا ۱۴ پله مرمی دارد که به‌دستور شخص کریم خان از شهر مراغه به شیراز آورده شدند.

۷- تخت جمشید

تخت جمشید یا پرسپولیس، در سال ۵۱۸ قبل از میلاد ساخته شد و پایتخت تشریفاتی امپراتوری هخامنشی بود که بقایای آن از معماری باشکوه این تمدن باستانی حکایت دارند. این مسکان تاریخی از سال ۱۹۷۹ یکی از آثار ثبت‌شده‌ی ایران در میراث جهانی یونسکو است که شامل راه‌پله‌ها، کاخ‌های مجلل و نقش برجسته‌ها می‌شود. اسم اسکندر مقدونی حتی امروزه نیز باعث تکدر خاطر مردم محلی می‌شود، چراکه باور تاریخدانان بر این است که اسکندر

مقدونی سردار یونانی در ۳۳۰ پیش از میلاد، به‌ایران حمله کرد و تخت جمشید را به آتش کشید و احتمالاً بخش عظیمی از کتاب‌ها، فرهنگ و هنر هخامنشی را با این کار نابود کرد. خوشبختانه تنه‌بخشی از تخت جمشید طعمه‌ی حریق شد و برخی از سازه‌ها و آثار هنری برجسته‌ی آن همچنان سالم باقی‌مانده‌اند. در سفری یک‌روزه به بیرون شهر شیراز می‌توانید از تخت جمشید و نقش رستم که در فاصله‌ی کمی از یکدیگر قرار دارند، دیدن کنید.

۸- کویر بافق

کویر بافق یکی از در دسترس‌ترین مناطق کویری ایران است که در استان‌های جنوبی قرار دارد و کمتر از یک ساعت با یزد فاصله دارد و از طریق جاده‌ای تقریباً خوب می‌توان با خودرو به این کویر زیبارفت. کویر بافق یکی از دسترس‌ترین مناطق کویری ایران است که در استان‌های جنوبی قرار دارد. در حاشیه‌ی کویر، تعداد کمی کمپ وجود دارد و افرادی که می‌خواهند شب را در کویر سپری کنند، می‌توانند در آن‌ها اقامت داشته باشند. گردشگران برای ماجراجویی بیشتر می‌توانند پیاده‌گردی در کویر و کمپ‌زدن در میان تپه‌های شنی را نیز امتحان کنند، البته اگر با اجازه‌دهد. افرادی که از لحاظ زمانی محدودیت دارند، اغلب بازدید از برج خاموشان و پیاده‌روی در کویر بافق هنگام غروب را در کنار هم انجام می‌دهند.

۹- آتشکده زرتشتیان یزد

آتشکده زرتشتیان یزد با سایر سازه‌های مذهبی ایران تفاوت زیادی دارد و با اینکه این آتشکده به یکی از قدیمی‌ترین دین‌های دنیا اختصاص دارد، اما ساختمان آن واقع در جنوب منطقه‌ی قدیمی یزد، در سال ۱۹۳۴ میلادی ساخته شد و گفته می‌شود، آتش درون آن بیش از ۱۵۰۰ سال است که روشن مانده است. این تنها آتش مقدس موجود در ایران به‌حساب می‌آید و مابقی در هند قرار دارند. آتشکده مذکور از سال ۱۹۶۰ میلادی به‌روی غیر زرتشتیان باز شد و شامل موزه‌ای است که بازدیدکنندگان می‌توانند از طریق نمایشگاه عکس آن، سیر تاریخی و سنت‌های مذهب زرتشتی را در ایران مشاهده کنند.

۱۰- مسجد جامع اصفهان

مسجد جامع اصفهان با مساحت حدود ۲۰ هزار مترمربع، در سال ۱۵۶ هجری قمری (۷۷۷ میلادی) ساخته شد و در سال ۱۳۹۰ هجری شمسی به‌عنوان میراث جهانی یونسکو به ثبت رسید. این مسجد در مرکز منطقه‌ی قدیمی شهر قرار دارد و تحول معماری اسلامی را طی ۱۲ قرن نشان می‌دهد.

متأسفانه اردیبهشت ماه گذشته بخش‌هایی از این بازار در آتش سوخت و به‌یافت تاریخی آن خسارت‌هایی وارد شد. با این حال به‌گفته بخش‌های آبدار، مدیر کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان آذربایجان شرقی آتشی که به جان بازار بزرگ تبریز افتاد، تنها در یک‌دهم هکتار از این بازار ۲۷ هکتاری رخ داده که وسعت بسیار اندکی است و در کوتاه‌ترین زمان ممکن، امکان مرمت آن وجود دارد.

بسیاری از گردشگران تبریز را در برنامه‌های سفر خود قرار می‌دهند و حتماً از بازار تبریز بازدید می‌کنند.